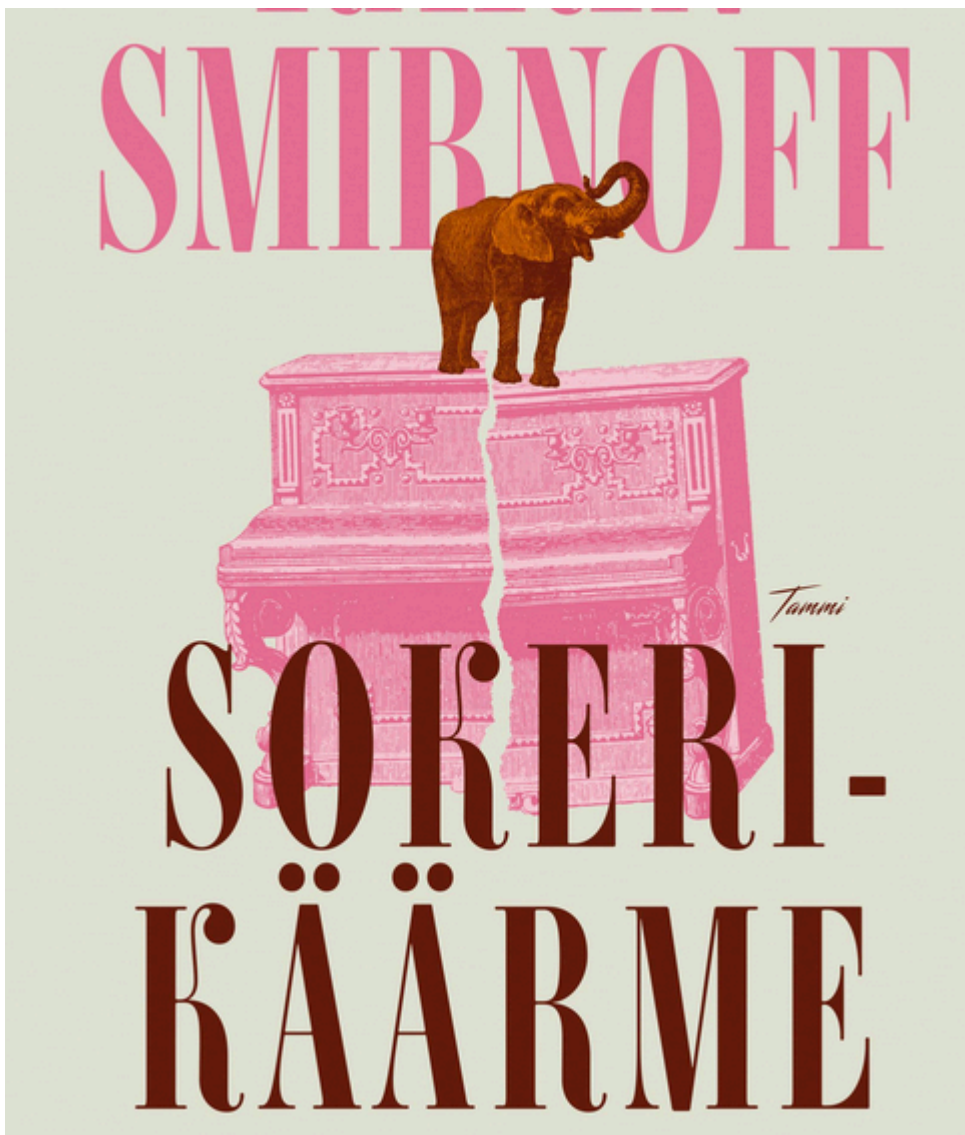

Karin Smirnoff (suom Outi Menna): Sokerikäärme

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Karin Smirnoff (suom Outi Menna): Sokerikäärme (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/karin-smirnoff-sokerikaarme/>)

Karin Smirnoff (suom Outi Menna): Sokerikäärme

RIITTA VAISMAA – Hyväntekijä vai saastainen pedofiili

”Istuudun penkille ja ajattelen Anita-äitiä. Kuvittelen erilaisia tapoja joilla hän voisi kuolla. Tukehtumalla lihapalaan. Juomalla jäähdytysnestettä. Jättämällä huivinsa pyörän pinnojen väliin.

Hän on itse sanonut sen monta kertaa. Maailmassa ei ole tilaa meille kummallekin. Planeettamme happivarat kuluivat loppuun sillä hetkellä kun sinä synnyit Agnes. Vain toinen meistä voi elää sinä tai minä.”

Alle kymmenvuotiaan ei pitäisi ajatella tällaisia. Ei edes kaltionkohdellun lapsen, joka muistaa syntymänsä ja jolle äiti on tehnyt alusta asti selväksi, ettei ole halunnut tyttöä. Anita oli juuri saanut hyväksymisilmoituksen Milanon – tai oliko se Rooman, ei sillä ole väliä – konservatorioon. Lapsi romuttaa äitinsä urahaaveet.

Musikaalinen ihmelapsi varsinkaan ei sovi Anitan maailmaan. Hän on kateellinen lapselleen ja kosta tälle syntymän monin inhottavin ja pikkumaisin keinoin. Kun taloon tuodaan piano, tyttö riemastuu. Äiti ilmoittaa, että piano on hänelle, tyttöä hän kieltää soittimeen koskemasta. Onneksi äiti on paljon poissa kotoa.

Karin Smirnoff on tullut laajalti tunnetuksi Jana Kippo -trilogiasta. *Sokerikäärmeen* päähenkilö Agnes voisi mentaliteetiltaan, tarmokkuudeltaan ja neuvokkuudeltaan olla Jana Kippo lapsena paitsi, ettei Jana ole musikaalinen erityislahjakkuus. Lisäksi Agnes asuu kaupungissa, teollistuvassa Söderteljessä, Jana maalla Västerbottenissa. Smirnoff kuvaa myös uudessa romaanissaan äärimmäisiä olosuhteita, lasten laiminlyöntiä, hyväksikäyttöä ja uskomatonta selviytymistä. *Sokerikäärmettä* lukiessa haluaa ajatella, että tällaiset olosuhteet ovat jääneet kauas 1970-luvulle, että lapsia nykyään kunnioitetaan. Samaan aikaan luemme lasten, sekä pikkulasten että teinien, pahoinpitelystä ja jopa surmaamisesta tässä ja nyt.

Sokerikäärme alkaa Agneksen syntymästä. Koska hän on teoksen minäkertoja, alku tuntuu hieman erikoiselta, jopa teennäiseltä. Puhuvan tai ainakin ajattelevan vauvan sanavarasto ja ympärillä tapahtuvien asioiden kommentointi ovat väkisinkin niukkoja. Selvää on kuitenkin, että Agneksen asiat eivät ole kunnossa.

On silkka ihme, että Agnes selviää lapsuudestaan hengissä. Joskus hän jakaa niukan ravintonsa rotan kanssa. Rotta onkin välistä hänen ainoa ystävänsä. Rotta symboloi *Sokerikäärmeessä* muutoinkin äärimmäisiä tiloja.

Anita-äiti, äidiksi Agnes ei suostu äitiään kutsumaan, löytää uuden miesystävän, joka tuo joksikin aikaa ryhtiä elämään. Perheellä on koti ja rahaa ruokaan, moneen muuhunkin, mm. pianoon. Karl-Henrikiä Agnes jopa kutsuu isäksi. Syntyy pikkuveli, jota sitäkin Anita laiminlyö. Poika ei selviäisi hengissä, ellei Agnes pitäisi siitä huolta. Apuna on myös Karl-Henrikin sisar. Karl-Henrik yrittää saada Anitan elämää järjestykseen. Hän toimittaa Anitan hoitoon pitkiksikin ajoiksi.

Erään hoitajakson loppuessa psykologi puhuu Agneksen kanssa.

”Äitisi on ollut erittäin sairas. Hän on nyt toipumassa psykologi sanoo. Ilahduttaako tieto sinua.

Ei sanon. Anita-äiti on ollut terve ennenkin. Ja juuri se on ollut pahinta aikaa.”

Vaikka Agnes on *Sokerikäärmeen* minäkertoja, välistä Smirnoff antaa puheenvuoron muillekin sen kummemmin selittämättä. Smirnoffin kieli on omalakistaan – hän tuntee vain pisteen ja ison alkukirjaimen. Pääosin *Sokerikäärme* etenee kronologisesti, mutta mitään sääntöjä tai järjestelmällisyyttä ei Smirnoffilta voi odottaa. Kerronta saa läikähdellä omassa rytmisään.

Agneksen lisäksi *Sokerikäärmeessä* on muita lapsia, eikä heistä kenenkään kotioloissa ole kehumista. Agnekselle läheisin on Kristian, jonka sisällä soi musiikki samoin kuin tytönkin. Kristianin japsiäiti makaa halvaantuneena, eikä isäpoliisista oikein ole huolehtimaan perheestä. Kristian miettii jatkuvasti erilaisia tapoja kuolla.

Miikka on vasta muuttanut Suomesta äitinsä kanssa Söderteljeen. Häntä yhdistää muihin lahjakkuus tenniksen peluussa. Miikan äiti Ritva tekee kolmivuorossa tehdastyötä kuten monet suomalaiset 1970-luvun Ruotsissa. Miikka on paljon yksin, ja hänkin on laiminlyöty, jopa nälissään, vaikka Ritva parhaansa yrittääkin. Pienen perheen elämää rajoittaa Ritvan kieltaidon puute. Ritva on vakavasti sairas, ja lopulta hän kuolee. Miikka sijoitetaan toiseen suomalaisperheeseen. Alku on vaikeaa, mutta Miikan elämä ehkä pääsee raiteilleen muita paremmin.

Neljäntenä samalla luokalla ja siellä samassa ryhmässä on ujo Lina, joka hiljalleen pääsee mukaan kolmen muun touhuihin, vakkei hän koko aikana aivan porukan ytimessä olekaan. Linan perheessä on välistä ruokaa, välistä ei. Kun kuvioissa on mukana mösjojö, syödään oikein hienosti. Muuta hienoa ei sitten olekaan. Linan äiti on suomalainen, mikä on

kuvaavaa 1970-luvun Söderteljelle. Äiti ei osaa kunnolla muita kieliä kuin suomea, mutta hän ei salli lasten käyttävän äidinkieltään. Mösjöo puolestaan vaatii kaikkia puhumaan ranskaa.

Smirnoff kuvaa *Sokerikäärmeessä* lapsia, loppupuolella he alkavat lähestyä teini-ikää. Kuolema on koko ajan lasten ajatuksissa. Toisaalta etenkin Agnes pystyy kaiken sekasorron keskellä pohtimaan kuoleman lisäksi myös ihmisten pahuuden syitä. Lapsen solidaarisuus vanhempaana ja muitakin aikuisia kohtaan osoittaa kypsyyttä, jota häneltä ei edes olisi syytä odottaa.

”Jotkut ihmiset eivät ansaitse elää. Mutta se ei tarkoita että he ansaitsisivat kuolla. Heidän ei vain olisi pitänyt koskaan syntyäkään. Se mikä oikeasti pelottaa on viedä ajatus vielä pykälän verran pidemmälle. Jos Anita-äiti on syypää pahoihin asioihin elämässäni. Kenen syytä sitten ovat kaikki hänen kokemansa vääryydet.”

Sokerikäärmeen lapset tarvitsisivat aikuisten tukea. Opettaja kohtelee heitä todella huonosti, vaikka ainakin Agnes ja Kristian ovat hyvinkin lahjakkaita muutoinkin kuin musiikissa. Lasten elämä on niin hektistä ja vaativaa, ettei koulu kuitenkaan ole kummoinenkaan prioriteetti.

Huomaan, etten haluaisi kirjoittaa Frank Leidestä, vaikka hän on *Sokerikäärmeessä* hyvin keskeinen, ehdoton avainhenkilö. Hän haluaa olla lasten kaipaama aikuinen, vaikka ei taida olla itse koskaan kasvanut aivan aikuiseksi. Leide on musiikinopettaja ja tennisvalmentaja, jolla on hieno ura takanaan. Hän muodostaa lapsista ensemblen, joka esiintyy menestyksekkäästi eri puolilla, Agnes ja Kristian jopa Pariisissa. Hän valmentaa poikia pelaamisessa. Etenkin Miikka menestyy hienosti. Hän järjestää lapsille mielenkiintoisia retkiä, kutsuu heitä kotiinsa, vaikka siellä valtaa pitää kärttyinen Mestari, Leiden aikanaan hyvinkin tunnettu muusikkoisä.

Mutta. Ilmapiirissä on jotakin häiritsevää, jonka jo lapsetkin aavistavat, vaikka eivät heti osaa sanoittaa. Leide rakastaa suuresti lapsiaan. Varmaan liikaa. Hän ylittää rajoja, vaikka aikuisen pitäisi ymmärtää, että huonosta taustasta tulevat lapset ovat hyvin haavoittuvassa asemassa. Erityisesti Leide rakastaa Agnesta, mutta poikia hän alkaa ensin fyysisesti kosketella, enemmänkin. Myöhemmin mukaan tullut Miikka tunnistaa Leiden aikeet muita ennen, näkee selvemmin. Uskaltaa katsoa.

Leide on seksiaddikti, seksuaalipeto. Hän on sairas. Hän ei ajattele juuri muuta kuin seksiä ja harrastaa sitä lähes kenen kanssa tahansa. Rahasta tai ilman. Sukupuolesta riippumatta. Iästä riippumatta. Hän vie lapset bordelliin, missä nämä odottavat, kun mies on käynyt eri huoneissa leikkimässä. Leide on aikanaan ollut jo Anitan musiikinopettaja ja vienyt tämän neitsyyden. Silti Anita vie tyttärensä tämän vaikutuspiiriin.

Anitan poikaystävä Karl-Henrik, jonka Agnes on luullut olevan jonkinlainen isä, saa Anitasta tarpeekseen ja palaa edellisen vaimonsa, ranskalaisen Moniquen luo Pariisiin. Hän lähtee kertomatta mitään Agnekselle, ja mikä pahinta, hän vie mukanaan myös rakkaan pikkuveljen. Neuvokkaat Agnes ja Kristian saavat Leiden lähtemään viemään heitä Pariisiin. Uskomaton matka onnistuu, vaikkei lapsilla ole sen enempää passeja kuin rahaakaan. Pikkuveljeä he eivät saa mukaansa, mutta heillä on mahdollisuus kertoa rakkautena ja luoda toivoa jostakin paremmasta.

Pariisissakin Leide ostaa rakkautta, tällä kertaa nuorelta mutta lapsia vanhemmalta kauniilta pojalta. Kun poika, ilmeisesti jo ammattilainen, on tienannut tarpeeksi, hän sylkäisee suustaan sen, mitä kukaan muu ei ole sanonut: ”saastainen pedofiili”.

Leide tekee lapsille paljon hyvää. Hän ei ehkä itsekään ole motiiveistaan tietoinen tai ainakin yrittää peittää aikeensa. Hän haluaa auttaa lapsia ja yrittää sillä selittää halunsa rajojen ylittämiseen. Hän tietää tekevänsä väärin, vaikka yrittää asian kieltää. Leide miettii, voiko rakkaus olla väärin. Leidelläkin on ollut vaikea lapsuus. Hän on kasvanut isänsä kanssa. Tämä on autoritaarinen ja aina vihainen, raaka puheissaan, ja ollut myös teoissaan väkivaltainen

Miksi lapset eivät jätä Leideä? Tämän kautta heillä on edes jotakin tärkeää, on musiikki, esiintymiset, kilpailut, toisensa. Agnes lopulta säälii surkeaa miestä.

Sokerikäärmeen loppu on arvoituksellinen. Agnes miettii: ”Me olimme vain lapsia. Jonain päivänä olemme aikuisia.”

Karin Smirnoff: *Sokerikäärme* (Sockerormen). Suom. Outi Menna. Tammi 2024. 288 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko

« Previous:

Paul Auster (suom Arto Schoderus):
Baumgartner (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/paul-auster-suom-arto-schoderus-baumgartner/>)

Next:»

César Aira (suom Anu Partanen): Tohtori
Aira, ihmeparantaja. Lehmus.
(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/cesar-aira-tohtori-aira-ihmeparantaja-lehmus/>)

admin

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Bram Stoker: Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
